

**EESTI HOIURAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE
2016. AASTAL**

MÄRTS 2017

SISUKORD

EESTI HOIURAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2016. AASTAL

EESSÕNA	3
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	4
1.1 STRUKTUUR.....	4
1.2 NÕUKOGU	4
1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST	5
1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA.....	8
1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE.....	8
2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS	9
3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE.....	10
4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE.....	12
5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	13
6 TEGEVUSKAVA 2017. AASTAKS.....	15

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU

2016. AASTA ARUANNE

EESSÕNA.....	16
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE.....	17
1.1. STRUKTUUR	17
1.2. OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST JA TÖÖALANE KOOLITUS	17
1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA	19
2 KOGUD.....	20
3 LUGEJATEENINDUS	21
4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE.....	22
5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE.....	23
6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE	23
7 VEEBIRAAMATUKOGU	24
8 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	24
9 TEGEVUSKAVA 2017. AASTAKS	24
10 STATISTIKA 2005-2016.....	25

EESSÕNA

Kultuuriministri 1. juuni 2010. a. määrusega nr 3 kehtestatud põhimääruse järgi on Eesti Hoiuraamatukogu põhiülesanded järgmised:

- moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast võõrkeelset kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele;
- võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt trükiseid ning vahendada neid raamatukogudele ja teistele mäluasutustele oma kogude täiendamiseks või hävinud väljaannete asendamiseks;
- valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele.

Seisuga 31.12.2016 sisaldas hoiukogu 327 544 trükist. 2016.aastal jätkus hoiukogu puhastamine komplekteerimispõhimõtetele mittevastavatest väljaannetest. Kustutati 458 aastakäiku ajakirju, 2 aastakäiku ajalehti, 957 eksemplari jätkväljaandeid ja 89 eksemplari raamatuid. Seisuga 31.12.2016 sisaldas e-kataloog ESTER hoiukogu 114767 eksemplarikirjet ja 77694 bibliokirjet. Aasta jooksul sisestati elektronkataloogi 7980 kirjet, eksemplarikirjeid lisandus 4246 ja bibliokirjeid 3734. Parandusi ja täiendusi tehti 2448 bibliokirjes.

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2016 474233 trükist (2015.a. 484009 trükist). Kogu täienes 2016. aasta jooksul 260621 arvestusüksuse võrra. Kogust kustutati 270397 arvestusüksust. Sellest teistele raamatukogudele jagati 66992 trükist (2015.a. 63762 trükist). Raamatukogudest said vahetuskogust oma kogudele täiendust kõige enam sõjaväeosade ja vanglate raamatukogud - 14543 trükist, seejärel rahva-, eriala- ja lasteraamatukogud – 10942 eks. ja kooliraamatukogud – 9199 eks.

Eesti Pimedate Raamatukogu laenutuses oli 2016. aasta lõpul 4335 nimetust heliraamatuid, 865 nimetust punktkirjas raamatuid, 103 puuteraamatut, 117 e-raamatut ja 29 filmi. 2016. aastal valmistati 116 nimetust eesti- ja 7 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 95 eestikeelset heliraamatut.

2016. a. lõpus oli Eesti Pimedate Raamatukogus 794 lugejat, 313 neist kasutavad Veebiraamatukogu. Veebiraamatukogu kasutajaid lisandus aasta jooksul 37. Veebiraamatukogu sisaldas 2016. a. detsembrikuu seisuga 3612 heliteavikut.

Eesti Hoiuraamatukogu töötajad on jätkuvalt aktiivselt osalenud erialaste organisatsioonide töös ja täiendanud end mitmetel koolitustel.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1 STRUKTUUR

2016.a. kinnitatud struktuur oli järgmine:

I Administratsioon

1. Direktor	1
2. Peavarahoidja	1
3. Kantslei juhataja	1
4. Autojuht-haldustöötaja	0,5
5. Abitööline	0,5
	4,0

II Hoiuosakond

6. Osakonnajuhataja	1
7. Süsteemihaldur	1
8. Vanemraamatukoguhoidja	2
	4,0

III Vahetusosakond

9. Osakonnajuhataja	1
10. Vanemraamatukoguhoidja	1
	2

Eesti Pimedate Raamatukogu osakond

11. Osakonnajuhataja	1
12. Infotöötaja	3
13. Teabejuht	0,75
14. Helindaja	1
15. Paljundusoperaator	1
16. Punktkirja-toimetaja	1
17. Tekstitöötaja	1
	8,75

K O K K U 18,75

31.12.2016.a. seisuga on Eesti Hoiuraamatukogus 18,75 ametikohta, kõrgharidusega töötajaid on 13, neist raamatukogundusliku kõrgharidusega 9.

1.2 NÕUKOGU

Vastavalt Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärusele nõustab raamatukogu tegevust põhimõttelistes küsimustes nõukogu.

Kultuuriministri 18.04.2016. a. käskkirjaga nr 73 „Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosseisu kinnitamine” põhjal nõustas raamatukogu tegevust nõukogu järgmises koosseisus:

Kaia Hõimoja	Harju Maakonnaraamatukogu
Anu Iho	Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
Kertu Uri	Tartu Ülikooli Raamatukogu
Hilja Rikmann	Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
Ülle Talihärm	Eesti Kultuuriministeerium
Kaie Holm	Tallinna Keskraamatukogu
Kaire Lass	Eesti Rahvusraamatukogu

Nõukogu koosolekust 31.05. 2016. a. võttis osa nõukogu kosseisu kuus liiget, puudus Kertu Uri. Istungile olid kutsutud Eesti Hoiuraamatukogust Vaiko Sepper, Maimu Heintalu, Eve Lipand ja Marja Kivihall.

Koosoleku päevakorras oli kaks punkti:

1. Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest aastal 2015.a.
2. Nõukogu uue esimehe valimine.

Ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest aastal 2015 esitas raamatukogu direktor Vaiko Sepper.

1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Kalju Tammaru on jätkuvalt Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu terminoloogiatoimkonna esimees ja Eesti Kodu-uurimise Seltsi liige.

ERÜ juures tegutsevas kogude toimkonna töös osalevad Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand.

Hoiuosakonna töötajad on ELNET-i töörühmades esindatud järgmiselt:

haldurite kogu	- Sünne Kold
kataloogimise ja nimenormandmete töörühm	- Maimu Heintalu
liigitamise ja märksõnastamise töörühm	- Margit Margus

ERÜ liikmed on Külli Gailit, Maimu Heintalu, Eve Lipand, Kalju Tammaru, Marja Kivihall, Vaiko Sepper.

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialastel koolitustel ja üritustel:

Peavarahoidja Kalju Tammaru:

- 16. veebruaril Bibliograafiapäeval TLÜ Akadeemilises raamatukogus;
- 2. märtsil külastas J. Poska maja Kadriorus;
- 9. märtsil ERÜ kõne- ja aastakoosolekul;
- 17. märtsil nõustas Lõuna-Eesti Pimedate Ühingut nende likvideeritava raamatukogu trükiste võimaliku kasutamise osas;
- 5. aprillil Leida Laidvee 100 kõnekoosolekul Tartus; Valis Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogust trükiseid;
- 23. aprillil Eesti Kodu-uurimise Seltsi aastakoosolekul;
- 26. aprillil R. Nermani näituse avamisel TLÜ Akadeemilises Raamatukogus;
- 28. aprillil köitenäituse avamisel Tallinna Linnamuuseumis;
- 4. juulil USA suursaadiku vastuvõtul Iseseisvuspäeva puhul;
- 24.-26. augustil külastas Peterburi raamatukogusid koos ERÜ teadusraamatukogude sektsiooniga;
- 29. augustil kutsutud külalisena Läti Rahvusraamatukogu haruldaste raamatute püsinaäituse avamisel ja sellele pühendatud seminaril;
- 16. septembril Kyra Robert 100 kõnekoosolekul TA saalis;
- 21. septembril nõustas Teatriühingu raamatukogu võimalike tuleviku-stsenaariumite osas;
- 29. septembril Eesti Rahva Muuseumi uue hoone avamisel;
- 6. oktoobril modereeris oskuskeelepäeva Eesti Rahvusraamatukogus;
- 24. oktoobril modereeris ERÜ teadus- ja erialaraamatukogude sektsiooni korraldatud erialapäeva Eesti Mereakadeemias;
- 25. oktoobril Oskar Kallase päeval Eesti Kirjandusmuuseumis;
- 3. novembril tuletõrje ja evakuatsiooniõppusel;
- 11. novembril infoturbe koolitusel Eesti Hoiuraamatukogus;
- 18. novembril Jüri Arraku näituse avamisel TLÜ AR-s;
- 30. novembril modereeris ERÜ kogude toimkonna korraldatud seminari „Raamatukogu kui füüsiline ja virtuaalne ruum“.

Vahetusosakonna töötajad:

Eve Lipand:

- 30.märtsil Rahvusraamatukogu koolitusel “Vargamäelased ja nipernaadlased. Tammsaare ja Gailit.”;
- 10.-13. juunil viibis ERÜ kogude toimkonna kevadisel väljasõiduseminaril Stockholmis;
- 28.novembril Tammsaare muuseumi 12. Sügiskonverentsil “Õitsev meri ja tühirand. Meri Eesti kirjanduses.”;

- 12.-13.sept. Pärnus toimunud ERÜ kogude toimkonna sügisseminaril;
- 30. nov. kogude toimkonna seminarist "Raamatukogu kui füüsiline ja virtuaalne ruum".

Peep Pillak:

Aastaringselt võttis osa:

- Kultuuriministeeriumi juures tegutseva Muinsuskaitseõukogu tööst
- Vabariigi Valitsuse ja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku ühiskomisjoni tööst kultuuriväärtuste alakomisjoni liikmena.
- Eesti Arhivaaride Ühingu juhatuse tööst
- Ajalookultuuriajakirja „Tuna“ kolleegiumi tööst
- Eesti Muinsuskaitse Seltsi juhatuse tööst (juhatuse esimehena).

Peep Pillaku kirjutatud raamatututvustused ja raamatuloolised artiklid on ilmunud ajakirjas Tuna ja nädalalehes Eesti Ekspress.

Seoses esinemisega ETV saates „Ajavaod“, mis oli pühendatud Aleksander Warmale ja August Tormale, tutvustas Peep Pillak TV võttegrupile Hoiuraamatukogus nende isikute kohta leiduvaid trükiseid.

Peep Pillak tutvustas koos Kalju Tammaru jt. kolleegidega Eesti Hoiuraamatukogu Venemaa Rahvusraamatukogu (Peterburi) töötajale ja repressioonide uurijale Anatoli Razumovile (november) ning Venemaa Teaduste Akadeemia (Moskva) juhtivteadur Rudolf Pihhojale (august).

Hoiuosakonna töötajad:

- 16. veebruaril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus toimunud IX Endel Annuse bibliograafiapäevast võttis osa Margit Margus.
- 15.-16. märtsil Käärikul Eesti mäluasutuste talveseminaril osales Sünne Kold.
- 21.-22. aprillil Eesti Rahvusraamatukogus toimunud ELNET 20 – raamatukogude visioonikonverentsil osalesid Sünne Kold ja Maimu Heintalu.
- 30. mail Eesti Rahvusraamatukogus kataloogijate päeval osalesid Margit Margus ja Maimu Heintalu.
- 11. mail Tartu Ülikoolis ja 6.-7. juunil Vana-Veski puhkekeskuses Eesti IUG suveseminarist võttis osa Sünne Kold.
- 26.-28. juulil Põlvas rahvaraamatukogude suveseminarist võttis osa Margit Margus.
- 17. novembril Eesti Rahvusraamatukogus raamatukogusüsteemide seminaril osales Sünne Kold.

Vaiko Sepper:

- 10.veebruaril tekkepõhise eelarvestamise juhendi koolitusel Tallink City Hotel konverentsikeskuses;
- 18.veebruaril varade portaali koolitusel Kultuuriministeeriumis;
- 3.mail ERÜ erialaraamatukogude sektsiooni kevadüritusel TÜ Kliinikumis ja Tartu Tervishoiukõrgkoolis;
- 4.mail kirjandusfestivali Prima Vista alapealkirjaga „Müstifikatsioon“ avamisel;

- 18.mail koolitusel Rahvakultuuri keskuses infovaradega seonduvatest riskidest Kultuuriministeeriumi haldusalas;
- 4. juulil USA suursaadiku vastuvõtul Iseseisvuspäeva puhul;
- 24.-26.augustil ERÜ erialaraamatukogu sektsiooni koolitusreisil Peterburi raamatukogudesse;
- 12.-13.spetembril ERÜ kogude toimkonna Pärnu üritusel, mille käigus külastati Pärnu linnaraamatukogu, TÜ Pärnu Kolledži raamatukogu, Pärnu muuseumi arhiivraamatukogu, Pärnu uue kunsti muuseumit;
- 29. septembril Eesti Rahva Muuseumi uue hoone avamisel;
- 20 oktoobril Raamatukogupäevade avamisel Eesti Rahva Muuseumis;
- 21.oktoobril RKASi 15. sünnipäeval Eesti Rahva Muuseumis;
- 24. oktoobril IX teadus- ja erialaraamatukogude päeval TTÜ Eesti Mereakadeemias;
- 11. novembril infoturbealasel koolitusel Eesti Hoiuraamatukogus;
- 29.detsembril ERÜ erialaraamatukogude sektsiooni teabepäeval Eesti Rahva Muuseumis.

1.4 ***EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA***

1. aprillil andis Tallinna keskraamatukogu Tallinna lennujaamale ja bussijaamale üle kastid lasteraamatutega. Raamatud pandi välja lennujaamas ja bussijaamas olevasse reisiraamatukokku. Keskraamatukogu soovis kingiga aidata kaasa sellele, et lasteraamatud oleksid lastele kättesaadavamad. Eesti Hoiuraamatukogu andis Tallinna keskraamatukogule selle projekti jaoks 500 lasteraamatut.

1.detsembril tutvustati Eesti Hoiuraamatukogu raamatukogunduse eriala kutseõppijatele.

1.5 ***INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE***

Eesti Hoiuraamatukogu infotehnoloogia kulud kokku 2016. a. olid 23 400 € (IT remondi- ja hooldusteenusele kulus 11 325 €, infotehnoloogilisele riistvarale ja tarvikutele 9081 €, info- ja kommunikatsioonitehnoloogilisele tarkvarale 1432 €, IT riist- ja tarkvara rendile ja majutusteenusele 1538 €, muud kulud 24,00).

2016. aastaks oli seadmete ostmiseks eelarves ette nähtud 12 782 €. Eelmisest aastast kanti üle 1029 €. Seadmete soetamiseks eraldatud investeeringute summaga soetati Eesti Pimedate Raamatukogu CD-duplikaatorile Saksamaalt Rimage Prism III Thermal printer, mille maksumus koos pakendamise, postikulu ja installeerimisega oli kokku 9772,80 €. Soetati ka paisupaberikumutaja Zyfuse starter pack makumusega 2182,00. 2017. aastasse kanti üle 1762 €.

2016.a. eelarves eraldati 8100 € lisaraha arvutite ja IT seadmete uuendamiseks. Suuremateks ostudeks selle summa eest oli 3 uut arvutit ja 6 monitori Eesti Pimedate Raamatukogu stuudiosse.

2016. a. lõpus on raamatukogu kasutuses 22 lauarvutit, mis on soetatud 2006 - 2; 2008 - 2; 2009 - 1; 2011 - 1; 2012 - 5; 2013 - 7, 2015 - 1 ja 2016- 3. Sülearvuteid on 4, neist 1 on soetatud 2011 ja 3 aastal 2012.

Servereid on 2016. a. lõpu seisuga Eesti Hoiuraamatukogus kasutuses 3, soetatud aastatel 2011, 2013 ja 2014.

Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi infosüsteemi ESTER osalustasu 2016. a. oli 2466,00 €.

Eesti Hoiuraamatukogu arvutipargi hooldamiseks on sõlmitud leping OÜ-ga Trumpit Solutions arvutite ja arvutivõrgu seadmete installeerimis- ja remonditöödeks, kodulehe uuendusteks ja hoolduseks ning EHR valduses olevate serverite tarkvara- ja installeerimistöödeks.

2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS

2016.a. jätkasime tavapäraseid töid ja püüdsime saada hakkama selle trükiste vooga, mis Eesti Hoiuraamatukokku saabub. Sellest veel olulisem on võimalike uute raamatuhuviliste institutsioonide otsimine, et meile annetatud raamatutele uus asupaik leida. Nii raamatukokku saabuvate eestikeelsete kui ka võõrkeelsete trükiste juures tuleb nende sorteerimisel hoolega kaaluda nende võimalikku kasutamist. Raamatukokku tulnud võõrkeelsetest trükistest eraldame kõik Eestiga seotud trükised. Regulaarselt toimub trükiste leidumuse kontrollimine e-kataloogis ESTER, raamatuid oma kogude täiendamiseks profiilist ja komplekteerimispõhimõtetest lähtuvalt saavad kõik suuremad teadusraamatukogud, aga ka mitmed erialaraamatukogud, näiteks Raudteemuuseumi raamatukogu, Saare Arhiivraamatukogu, Pokumaa jt.

Kogu saabuva materjali läbivaatamine nõuab tähelepanu ja hoolikust. Sageli ei tea me, kust ja kelle trükised meile on toodud. Üllatuslike leidudena meenutame paari aasta tagust A.H. Tammsaare viimase käsikirja avastamist meile toodud ajakirja vahelt. Eelmisel aastal leidis peavarahoidja isa Vello Salo käsikirjalise luulekogu, mis sisaldas valdavalt tema luuletusi ajast, mil ta oli õppejõuks Mosulis (1966-1969). Käsikiri leidis endale koha Eesti Kultuuriloolises arhiivis.

Seoses aastate vältel toimunud töötajate arvu märkimisväärse vähenemisega vahetusosakonnas kulub peavarahoidjal rohkem aega laekuvate trükiste vastuvõtule, sorteerimisele ja lisaks vene ja muukeelse trükise ning ka eestikeelse liigikirjanduse paigutamisele.

Seoses põrandate remondiga mitmes hoidlas tuli suur hulk trükiseid kas alaliselt või ajutiselt ümber paigutada. Eelkõige puudutas see perioodikat, ametkondlikku trükist ja õpikuid ning noote ja venekeelseid trükiseid. Seoses sellega puhastas peavarahoidja venekeelset fondi, makuleeris hulgaliselt kasutajatele huvi mitte pakkunud trükiseid ja vähendas olemasolevate eksemplaarsust. Suur kogus noote ning samuti heliplaate anti üle Teatri- ja Muusika-akadeemiale.

Seoses trükikoja Infotrükk väljakolimise ja ruumide edasise kasutamise otsusega Kultuuriministeeriumi ja RKASi poolt, tuli tühjendada varem Eesti Hoiuraamatukogu kasutuses

olnud ruumid I korrusel. Praeguste plaanide kohaselt jääb I korrusel üks ruum suuremate saadetiste laadimiseks ja lühiajaliseks ladustamiseks kõigile hoone kasutajatele.

Jätkub riigiasutuste raamatukogude korrastamine, mis sageli tähendab nende likvideerimist ja trükiste üleandmist Hoiuraamatukogule. Suuremad kogused trükiseid anti üle Kaitseministeeriumist, Keskkonnaministeeriumist, Justiitsministeeriumist, Sihtasutusest Innove. Seoses kolimisega saadeti meile suur hulk trükiseid ja kaarte Ajalooarhiivist Tartus, valdav enamus kaarte leidis endale uue koha Eesti Rahvusraamatukogus. Likvideeriti Majandusajaloo muuseum, seal olnud raamatud nagu ka nende poolt väljaantud teosed Majandusministeeriumi ajaloo anti samuti üle Hoiuraamatukogule. Seoses remondiga andis suure hulga trükiseid üle Arhitektuurimuuseum.

Peavarahoidja vaatas läbi Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu ja valis sealt huvipakkuvaid trükiseid Eesti Pimedate Raamatukogu jaoks, enamus saadeti liigsete dublettidena makulatuuri.

Regulaarselt annavad Hoiuraamatukogule mittevajalikke trükiseid üle Kultuuriministeerium, Välisministeerium, Teaduste Akadeemia presiidium.

Meeldiv koostöö on jätkunud teatri- ja filmitegijatega, muuseumitega jne. Eesti Hoiuraamatukogust saadud trükised olid olulised täiendused Betti Alveri Muuseumi uue ekspositsiooni loomisel, meie kogude aktiivsed kasutajad on samuti Tammsaare ja Vilde muuseumid, Ajaloomuuseum ja Trükimuuseum.

Eesti Hoiuraamatukogu hoidlatest sattus üsna mitmeid raamatuid ka Vallo Kepi koostatud arbutajate näitusele Tallinna Keskraamatukogus.

Raamatukogud võtavad heal meelel meilt uusi raamatuid, mis on üle antud kirjastuste või kirjastajate poolt, möödunud aastal saime Eesti Entsüklopeediakirjastuse pankrotivarast ca 17 000 uut ja väärtuslikku teatmeteost. Paljud raamatukogud on endale täiendust saanud ka Maalehe poolt väljaantud raamatute müümata jääkidest.

Üle 800 välis-eesti trükise saabus Hoiuraamatukokku New Yorgi Eesti Majast. Paul Laane vahendusel saadeti meile Eesti Keele Instituudi levitamata jäänud väljaandeid Rootsist. Tartu Instituut Torontos valmistas ette uue saadetise välis-eesti trükistest, mis jõudis Tallinna 2017.a. märtsis.

Suur osa praegu Hoiuraamatukokku jõudvatest väliseesti trükistest on pärit juba siinsetest raamatukogudest või siia kolinud eestlaste raamatukogudest.

Välisministeeriumi vahendusel jõudsid meieni ja meie kaudu raamatukogudeni valdavalt Baltica ja Rossica trükised Saksamaalt dr Karl-Heinz Grundmanni erakogust.

3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

2016. aastal jätkati vähekasutatavate trükiste hoiukogu moodustamist, võttes teistelt raamatukogudelt vastu säilitamist väärivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast kirjandust ja tehes seda lugejatele kättesaadavaks.

Teavikute komplekteerimisel lähtuti ERÜ kogude toimkonna juhendist „Abiks Hoiuraamatukokku säilitamisele suunamisel“, kinnitatud 21.aprillil 2009.a. ja hoiukogu

vastavatest juhenditest. Nende dokumentide alusel võeti saabunud 977 trükisest arvele 700. Alalisele säilitamisele ei kuulunud mitmekõiteliste teoste üksikkõited, teiste raamatukogude dubletid, hoiukogus juba olevad eksemplarid, füüsiliselt lagunenuid trükised, need kõik suunati vahetuskogusse. Vajadusel konsulteeriti trükiseid üleandva raamatukoguga. Trükiseid loovutasid Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu, Tartu Ülikooli Raamatukogu, Keemilise ja Bioloogilise Instituudi raamatukogu ja Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi Raamatukogu. Hoiukogu täiendati ka vahetusosakonna trükistega. Lisandunud trükiste hulgas oli kõige rohkem jätkväljaandeid - 385 uut nimetust ja 416 eksemplari, järgnesid ajakirjad - 3 uut nimetust ja 132 aastakäiku, raamatud - 99 eksemplari ja ajalehed - 1 uus nimetus ja 53 aastakäiku.

Aruandeperioodil jätkus perioodika osas koostöö Eesti Rahvusraamatukoguga. Koos vaadati läbi 157 nimetust ajakirju ja jätkväljaandeid, mida leidis mõlemas raamatukogus. 95 nimetuse puhul jäi säilitajaks Eesti Hoiuraamatukogu. Vähesel määral konsulteeriti trükiste säilitamise osas ka Tartu Ülikooli Raamatukogu ja Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga.

2016.aastal jätkus hoiukogu puhastamine komplekteerimispõhimõtetele mittevastavatest väljaannetest. Kustutati 458 aastakäiku ajakirju, 2 aastakäiku ajalehti, 957 eksemplari jätkväljaandeid ja 89 eksemplari raamatuid. Enamuse kustutatud trükistest moodustasid mitmes raamatukogus olevad eksemplarid. Mahakandmisele kuulusid ka vähekasutatavates keeltes trükised, ajakirjade mittetäielikud aastakäigud, sisuliselt vananenud väljaanded (nt. meditsiin). Hoiukogust kustutatavate trükiste hulka on arvestatud ka Eesti Rahvusraamatukogule üleantavad eksemplarid.

Seisuga 31.12.2016 sisaldas hoiukogu 327544 trükist:

raamatuid	-	247684 eksemplari
ajakirju	-	28085 aastakäiku ja 2460 nimetust
ajalehti	-	3078 aastakäiku ja 196 nimetust
jätkväljaandeid	-	48697 eksemplari.

2016.aastal jätkati autoreferaatide kogu sisulist läbivaatamist ja nende lugejatele kättesaadavaks tegemist. Läbi vaadati aastatel 1990-1992 ilmunud autoreferaadid (52037 eks.), kustutati aastatel 1982-1983 ilmunud 42196 eksemplari ja samade aastate alalisele säilitamisele kuuluvate autoreferaatide kirjed sisestati e-kataloogi ESTER.

Aruandeaastal jätkati hoidlas perioodikaväljaannete kontrollimist vastavalt e-kataloogile ESTER. Kontrolliti 11881 teavikut, kadunuks tunnistati 3 jätkväljaannet.

Hoidlates jätkusid kogude korrastamised. Trükiseid puhastati tolmust, paigutati vajadusel mappidesse, asendati võimaluse korral vahetusosakonnast saadud paremate eksemplaridega. Ajakirja Chemical abstracts 31 aastakäiku (1946-1977) vahetati välja Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi Raamatukogult saadud köidetud komplektidega. Ajalehtede tolmust puhastamisel olid abiks Töötukassa Maardu tööharjutusgruppi kuuluvad töötud.

Seisuga 31.12.2016 sisaldas e-kataloog ESTER hoiukogu 114767 eksemplarikirjet ja 77694 bibliokirjet. Aasta jooksul sisestati elektronkataloogi 7980 kirjet, eksemplarikirjeid lisandus 4246 ja bibliokirjeid 3734. Parandusi ja täiendusi tehti 2448 bibliokirjes. Lisaks jooksvale kataloogimisele tegeldi Tallinna ja Tartu e-kataloogide ühinemise tulemusel tekkinud kirjete korrastamisega. Kokku tõsteti 1683 topeltkirjet ja liidetud bibliokirjeid toimetati 1158.

Aasta jooksul süstematiseeriti 2430 ja märksõnastati 2407 trükist.

2016.aastal oli raamatukogu 255 päeva lugejatele avatud. Raamatukogu kasutajaid registreeriti 26 ja külastusi 27. Virtuaalkülastuste arv kasvas võrreldes eelmise aastaga peaaegu kaks korda – 2015. aastal 65861 ja 2016.aastal 120991. Lugejatele laenutati kokku 131 trükist ja tehti 713 artiklikoopiat. Enamuse laenutustest moodustasid ajalehed. Lisaks kohapeal tehtud artiklikoopiatele edastati lugejatele elektrooniliselt 109 koopiat. RVL-i teenust kasutas 6 raamatukogu, kellelt laekus 11 tellimust. Infopäringuid esitati 12 korral.

4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2016 474233 trükist. Kogu täienes 2016. aasta jooksul 260621 arvestusüksuse võrra. Kogust kustutati 270397 arvestusüksust. Sellest teistele raamatukogudele jagati 66992 trükist. Jätkati kogude puhastamist raamatukogudele mittevajalikest trükistest. Kuna võõrkeelse kirjanduse vastu on huvi vähenenud, siis jätkati ka sel aastal just võõrkeelse kogu puhastamist. Makulatuuri suunati 203405 trükist. Keeleliselt jagunes vahetuskogu 2016. aasta lõpul järgmiselt:

Eestikeelne trükis 459502 eks.
Võõrkeelne trükis – 14731 eks.

2016. aastal saadi annetusi 791 korral. Eraannetajaid oli 665 ja nad annetasid raamatukogule kokku üle 170 000 trükise.

Möödunud aastal saime kõige enam trükiseid Maalehe ja Eesti Entsüklopeedia kirjastustelt.

Nagu juba eelnevalt mainitud, jagas 2016. aastal Eesti Hoiuraamatukogu raamatukogudele vahetuskogust 66992 trükist.

Asutused	Eks
Rahva-,eriala ja lasteraamatukogud	10942
Kooliraamatukogud	9199
Kõrgkoolide raamatukogud	5859
Seltsid, ühiskondlikud organisatsioonid	8789
Muuseumid	5708
Ministeeriumid, valitsusasutused	1762
Haiglad, laste- ja hooldekodud	2237
Vanglad, sõjavägi	14543
Muud asutused	7953
Kokku	66992
Makulatuuri läks	203405
KOKKU kustutati	270397

Nagu tabelist nähtub, täienesid Hoiuraamatukogu abiga 2016 aastal kõige enam sõjaväe ja vanglate raamatukogud. Palju ei jäänud maha ka rahva- ja kooliraamatukogud.

Vaadati läbi 321 maili teel saabunud soovinimestikku.

Vahetusosakonna töötajad on otsinud kirjandust ka teemade kaupa. Nii näiteks on Peep Pillak valinud meie kogudest välja raamatud, mille on kirjutanud soomepoisid. Trükiseid eksponeeritakse näitusel „Põhjal Tähistel – Soomepoiste raamatud“ Tallinna Linnaarhiivis.

Peep Pillak on aidanud Eesti Sõjamuuseumil ette valmistada raamatunäitust „KGB esimees sõpru võitmas ja inimesi mõjutamas“, mis avatakse 2017. aasta esimesel poolel.

Raamatukogusse saabunud kirjastuste jääkidest koostati kaks pakkumisnimestikku. Jaotuskavade alusel jagati maakondade keskraamatukogudele 13 nimetust trükiseid.

Vahetuskogu arvudes 2016

	Trükiste üldarv	s.h. periodika	Eestik.	Võõrk.
Seis 1.01.2016	484009	272186	467624	16385
2016 tuli juurde	260621	20448	199989	60632
2016 kustutati	270397	19212	208111	62286
Seis 1.01.2017	474233	273422	459502	14731

makulatuur	203405
raamatukogudele	66992
kokku:	270397

Vahetuskogu	2014	2015	2016
Aasta algul (aü)	710279	567100	484009
Aasta algul (lm)	19821	15752	13675
Lisandumine(aü)	306612	284 167	260621
Kustutatud (aü)	449791	367258	270397
Aasta lõpul(aü)	567100	484009	474233
Aasta lõpul(lm)	15752	13675	13458

5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Tulud

		2015	2016
A	Tulud kokku	949	974
a1	riigilt	949	974
a2	omavalitsuselt		

		2015	2016
A	Tulud kokku	949	974
a1	riigilt	949	974
a3	muudest allikatest		
a3.1	sh ettevõtetelt või eraisikutelt		
a3.2	sihtfinantseerimine		
a3.3	teenitud tulu (omatulu)		

Kulud

		2015	2016
A	Kulud kokku a1+a2	949	970
a1	Jooksevkulu	937	960
a1.1	Tööjõukulu	371	376
a1.1.1	sh preemia, palk, hüvitis	371	376
a1.1.2	sh personali koolituskulu		
a1.2	komplekteerimiskulud kokku	1	0
a1.2.1	Kulu paberkandjatele, mikrovormidele ja auvistele kokku	1	0
a1.2.1.1	sh raamatutele	1	
a1.2.1.2.	sh jadaväljaannetele		
a1.2.2	kulud elektroonilistele teavikutele		
a1.3	RVL-i kulu		
a1.4	hoiukulu	31	36
a1.5	IKT kulud	17	23
a1.6	halduskulud	494	500
a1.7	muud kulud	23	25
a2	Kapitalimahutused	12	10
a2.1	Investeeringud põhivarasse	0	10
a2.1.1	sh. uute ehitiste ja juurdeehitiste soetamine		

		2015	2016
A	Kulud kokku a1+a2	949	970
a2.1.2	sh kõik muud kapitaalmahutused		10
a2.2	investeeringud infotehnoloogiasse		

Halduskuludeks RKAS-le eraldas riik 2016. a. 496 637 €.

6 TEGEVUSKAVA 2017. AASTAKS

- Jätkata Tallinna ja Tartu e-kataloogide liitmise käigus tekkinud dublettkirjete ühendamist ja liidetud kirjete toimetamist.
- Jätkata hoidlas perioodikaväljaannete kontrollimist vastavalt e-kataloogile ESTER. Kontrollida trükiste kohalolekut kohaviitade vahemikus P3790-P4600.
- Koostöös Trumpit Solutions OÜ-ga tehakse valmis Eesti Hoiuraamatukogu uus koduleht
- Jätkata pakkumisnimekirjade koostamist vahetuskogu trükistest ja raamatukogude teavitamist pakutavatest teavikutest nii kodulehekülje kui muude kanalite kaudu.
- Jätkata vahetuskogusse saabunud harvadeiduvate trükiste leidumuse kontrollimist arhiivraamatukogudes ja teistes mäluasutustes ja sealt puudumisel nende pakkumist huvitatud asutustele.
- Teavitada raamatukogusid, mäluasutusi ning teisi raamatutest huvitada võivaid institutsioone (haiglad, hooldekodud, sõjaväeosad jne.) vahetusosakonna teenustest.
- Jätkata fondide puhastamist mittevajalikust ja liiges eksemplaarsuses olevast kirjandusest.
- Luua kontakte väljaspool Eestit elavate eesti kogukondadega, selgitada välja nende raamatute soovid ja täita neid vastavalt võimalustele.
- Tagada ülevaatliku informatsiooni kättesaadavus raamatukogu teenustest ja tegevusest koduleheküljel.
- Tutvustada raamatukogu meedia vahendusel, konverentsidel, erialaüritustel, kohapeal.
- Jätkata võimalusel vanemate töökohaarvutite väljavahetamist uute vastu.
- Jätkata aktiivset osalemist koolitusprogrammidel ja teistel raamatukogunduslikel üritustel.

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU

2016. AASTA ARUANNE

EESSÕNA

Alates 2010. aasta 1. juunist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana tegutseva Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeks on valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid, puuteraamatuid ning kirjeldustõlkega filme nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega lugejatele.

2016. aastal laenutati teavikuid vahetult raamatukogust, raamatukogudevahelise laenutuse ja posti teel. Postikulud tasus raamatukogu. Veebiraamatukogu kaudu said lugejad teavikuid alla laadida või voogedastusena kasutada.

Laenutuste üldarv ja mittetagastatavate heliraamatute laenutuste arv vähenesid võrreldes eelmise aastaga. Küllastuste arv seevastu tõusis veidi.

Laenutuses oli 2016. aasta lõpul 4335 nimetust heliraamatuid, 865 nimetust punktkirjas raamatuid, 103 puuteraamatut, 117 e-raamatut ja 29 filmi. 2016. aastal valmistati 116 nimetust eesti- ja 7 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 95 eestikeelset heliraamatut.

Punktkirjas trükiseid anti välja 12 nimetust. Neid trükiti nii lastele kui täiskasvanutele. Punktkirjas materjale valmistati tellimustööna teistele asutustele.

Raamatukogu oma toodangule lisaks täienes kogu tänu annetustele. Meile annetati 127 nimetust erinevat laadi teavikuid.

Toimus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega. Neile saadeti 175 heliraamatu nimetust ja vastu saadi 10 heliraamatu nimetust.

2016. aastal jätkati elektrooniliste ajalehtede ning ajakirjade kättesaadavaks tegemist Veebiraamatukogu kaudu ja e-posti teel.

2016. aastal alustati raamatukogu uue kodulehe tegemist koostöös Trumpit Solutions OÜ-ga.

Raamatukogu stuudiotel olevad vanad arvutid asendati uutega.

Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad osalesid aruandeaastal erialastel koolitustel ning tutvustasid raamatukogu mitmesugustel üritustel, meedias ning raamatukogus kohapeal. 2. detsembril tunnustas Eesti Puuetega Inimeste Koda Eesti Pimedate Raamatukogu teenuste ligipääsetavuse parandamise ja soodustuste pakkumise eest puudega või vähenenud töövõimega inimestele. Tänukiri anti üle Tartus Eesti Rahva Muuseumis Eesti Puuetega Inimeste Koja aastakonverentsil „Turism ja vaba aeg – kas kättesaadav kõigile? Puuetega inimeste piiriülene liikumine – üks EL põhiõigusi“.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

1994. aastal loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina. Vastavalt kultuuriministri 1. juuni 2010. aasta määrusele nr. 3 muutus Eesti Pimedate Raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu filiaalset osakonnaks. Alates 1. juunist 2010 teenindab varem Tallinnas Tondi 8a tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu lugejaid Eesti Hoiuraamatukogu hoones aadressil Suur-Sõjamäe 44a.

2016. aastal ei muutunud Eesti Pimedate Raamatukogu personali koosseis. Osakonnas töötas 9 inimest, neist 8 täistööajaga ning 1 inimene 0,75 kohaga:

Osakonnajuhataja 1
Teabejuht 0,75
Infotöötaja 3
Helindaja 1
Paljudusoperaator 1
Punktkirjatoimetaja 1
Tekstitöötaja 1
Kokku 8,75

Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid).

1.2. OSAVÖTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST JA TÖÖALANE KOOLITUS

Osakonnajuhataja Marja Kivihall on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige ja Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -asutuste Liidu trükitud teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) Eesti Pimedate Raamatukogu poolne kontaktisik.

Infotöötaja Margit Orusaar on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni liige.

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialasel koolitusel, täiendõppe jt üritustel

Punktkirjatoimetaja Avo Falkenberg

18. jaanuaril Haridus- ja Teadusministeeriumi Tallinna esinduses ümarlaul, mis käsitles nägemispuudega isikute haridust ja punktkirja teemat.

Teabejuht Priit Kasepalu

- 20.-21. jaanuaril Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 3. veebruaril Lahmuse Koolis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 26. veebruaril Tallinnas Vaba Lava kultuurikeskuses Põhja-Eesti Pimedate Ühingu ja Vaba Lava korraldatud elamusseminaril „Pime päev“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 22. märtsil Tallinnas Vanalinna Lapsed OÜ lasteaias. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 31. märtsil Tallinnas Nordic Hotel Forumi konverentsikeskuses Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskuse 20. tegevusaastat tähistaval rahvusvahelisel konverentsil „Inimesega koos ja inimese heaks“.
- 16. aprillil Haapsalu Sotsiaalmajas kohtumisel vabatahtlike esitajatega. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 29. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses invamessil. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 1. mail Obinitsa seltsimajas nägemispuudega autori Anni Oraveeri (Kuusõalosõ) raamatu „Handšak värk“ esitlusel.
- 11. juunil Tallinnas Stroomi rannas festivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 14. oktoobril Tallinna Õpetajate Majas Eesti Pimedate Liidu valge kepi päevale pühendatud tänu seminaril.
- 22.-23. novembril Tallinnas Tallink City Hotel'i konverentsikeskuses Intelligentne Grupp OÜ koolitusel „Heade suhete tähtsus meeskonnas“.
- 2. detsembril Tartus Eesti Rahva Muuseumis Eesti Puuetega Inimeste Koja aastakonverentsil „Turism ja vaba aeg – kas kättesaadav kõigile? Puuetega inimeste piiriülene liikumine – üks EL põhiõigusi“.

Osakonnajuhataja Marja Kivihall

- 9. märtsil Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aasta- ja kõnekoosolekul.
- 31. märtsil Tallinnas Nordic Hotel Forumi konverentsikeskuses Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskuse 20. tegevusaastat tähistaval rahvusvahelisel konverentsil „Inimesega koos ja inimese heaks“.
- 16. aprillil Haapsalu Sotsiaalmajas kohtumisel vabatahtlike esitajatega. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 28.-29. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses invamessil. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 14. oktoobril Tallinna Õpetajate Majas Eesti Pimedate Liidu valge kepi päevale pühendatud tänu seminaril.
- 24.-25. oktoobril Vilniuses rahvusvahelisel konverentsil „Libraries for an Inclusive Society“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine, esinemine ettekandega.

Infotöötaja Silva Paluvits

- 16. veebruaril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus IX Endel Annuse bibliograafiapäeval „Kes inglit otsib, see eeslit leiab“.
- 15.-16. märtsil Kääriku Spordikeskuses XIX mäluasutuste talveseminaril „Mäluasutus – teadustöö tõhus toetaja“.
- 28.-29. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses invamessil. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.

- 6. ja 13. mail Tallinnas Põhja-Eesti Pimedate Ühingu koolitusel, mis oli suunatud nägemispuudega inimestega töötavatele spetsialistidele.
- 26.-28. juulil rahvaraamatukogude suveseminar-laagris Põlvas.
- 28. novembril Tallinnas Tammsaare muuseumi 12. sügiskonverentsil „Õitsev meri ja tühirand“.
- 8. detsembril Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus Paabeli raamatukogu kirjanduskonverentsil „Mis meist saab?“.

1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamisel on oluline osa teiste asutuste ja organisatsioonide esindajate külaskäikudel raamatukogusse. Aasta jooksul toimunud külastused on andnud võimaluse tutvustada huvilistele Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust.

Külastused

- 12. jaanuaril raamatukoguhoidja kutsekoolitusel osalejad
- 17. veebruaril Tallinna Ülikooli eripedagoogika üliõpilased
- 21. märtsil Tallinna Ülikooli eripedagoogika üliõpilased
- 4. novembril Järvamaa Pimedate Ühingu liikmed
- 1. detsembril raamatukoguhoidja kutsekoolitusel osalejad

2016. aastal kajastati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust meedias.

Meediakajastused

- Homme tähistatakse ülemaailmset punktkirjapäeva. – ERR uudised, 3. jaanuar 2016
- Punktkirjast ja punktkirjaraamatute valmistamisest Eesti Pimedate Raamatukogus Eesti Televisiooni saates „Aktuaalne kaamera“, 4. jaanuar 2016
- Täna on ülemaailmne punktkirjapäev. – ERR kultuur, 4. jaanuar 2016
- Vettik, Laura. Täna on ülemaailmne punktkirjapäev. – Koolielu, 4. jaanuar 2016
- Kasepalu, Priit. Ka see, kes lugeda ei saa, võib kirjandusega kursis olla. – Aja Leht (2016) jaanuar, lk. 22
- Kasepalu, Priit; Kivihall, Marja. Kui trükitud teksti ei saa lugeda. – Sinuga (2016) sügis, lk. 29
- Kasepalu, Priit. Neile, kes trükitud teksti lugeda ei saa. – Eesti Lihasehaigete Seltsi Infoleht (2016) september, lk. 18

Eesti Pimedate Raamatukogu voldikuid jagati raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel soovijatele ja teistele asutustele (kõige rohkem Tallinna Keskraamatukogule ja Eesti Puuetega Inimeste Kojale).

Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuht Priit Kasepalu saatis raamatukogu teenuste kohta info rehabilitatsiooniasutustele üle Eesti.

Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad tutvustasid raamatukogu 28.-29. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses toimunud invamessil ning 11. juunil Tallinnas toimunud koguperefestivalil „Puude taga on inimene“.

Alates 2009. aastast on Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuht Priit Kasepalu käinud Jüri Gümnaasiumis õpilastega kohtumas. Jüri Raamatukogu tunnustas 9. detsembril 2016 Jüri Raamatukogu 110. juubeli üritusel teda tänukirjaga aktiivse ja innustava koostöö eest.

2 KOGUD

Toodang

2016. aastal valmistati:

- eestikeelseid heliraamatuid 116 nimetust – 1468 originaaltundi;
- venekeelseid heliraamatuid 7 nimetust – 80 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud eestikeelseid heliraamatuid 95 nimetust – 1353 originaaltundi;
- heliajalehti ja -ajakirju – 6272 CD-d;
- punktkirjas trükiseid 12 nimetust – 3334 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- e-raamatuid 19 nimetust
- raamatukogus koostatud nägemispuudega inimeste elu kajastavat heli- ja e-ajakirja „Epüfon“ – 11 numbrit.

Heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate soovidega;
- arvestatakse koolides (ka kõrgkoolides) soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud arvustuste või läbiloetud raamatute põhjal.

Annetused

2016. aastal täienes meie kogu ka tänu annetustele. Raamatukogule annetati 127 nimetust erinevat laadi teavikuid – heli-, puuteraamatuid, e-raamatuid ja kirjeldustõlkega filme. Annetatud teavikud olid eesti, vene ja inglise keeles. Heliraamatuid saadi Võrust Pimedate Infoühingult Helikiri, Põhja-Eesti Pimedate Ühingult, Haapsalu Sotsiaalmajalt, Lõuna-Eesti Pimedate Ühingult. Puuteraamatuid annetas Tallinna Ülikool ja kirjastus Varrak ning kirjeldustõlkega filme MTÜ Kakora. E-raamatuid annetasid raamatute autorid.

Raamatuvahetus

2016. aastal jätkus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega, kellele saadeti ja kellelt saadi annetusena heliraamatuid.

Välisriikide pimedate raamatukogudele saadeti 175 heliraamatu nimetust (15 eesti- ja 160 venekeelset), kokku 223 eksemplari. 2016. aasta novembris algas koostöö Iisraeli Pimedate Raamatukoguga, kellele saadeti 160 Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud venekeelset heliraamatut. Soome ja Läti pimedate raamatukogudelt saadi 1 eestikeelne ja 9 venekeelset heliraamatut. Välisriikide raamatukogudele saadeti rohkem ja neilt saadi vähem raamatuid kui 2015. aastal.

Välisriikide raamatukogudele annetatud heliraamatute arv:

Iisrael – 160 venekeelset nimetust;
 Soome – 15 eesti- ja 6 venekeelset nimetust;
 Leedu – 7 venekeelset nimetust;
 Austraalia – 6 venekeelset nimetust;
 Norra – 6 venekeelset nimetust;
 Rootsi – 6 venekeelset nimetust;
 Saksamaa – 6 venekeelset nimetust;
 Venemaa (Kaliningrad) – 6 venekeelset nimetust.
 Läti – 5 venekeelset nimetust.

Välisriikide raamatukogudelt saadud heliraamatute arv:

Soome – 1 eesti- ja 6 venekeelset nimetust;
 Läti – 3 venekeelset nimetust.

3 LUGEJATEENINDUS

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab heli-, punktkirjas, puuteraamatute, elektrooniliste teavikute, kirjeldustõlkega filmide laenutamisel nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimesi.

Nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevaid trükitud materjale laenutatakse kõikidele soovijatele. Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjast lähtuvalt nõutakse lugejaks registreerimisel tõendit või selle koopiati trükitud teksti lugemist takistava puude, haiguse või häire kohta.

2016. aastal oli:

- 794 raamatukogu kasutajat (sh 3 posti teel teenindatavat raamatukogu jt organisatsiooni);
- 333 heliajalehtede ja -ajakirjade, CD-l Raamatututvustaja posti teel laenajat;
- 192 elektrooniliste väljaannete (ajalehtede, ajakirjade ja e-Raamatututvustaja) saajat;
- 16693 laenutust;
- 185 külastust.

Raamatukogu oli lugejatele avatud neljal päeval nädalas esmaspäevast neljapäevani a 6 tundi. Teavikuid laenutati vahetult raamatukogust, raamatukogudevahelise laenutuse ja posti teel. Raamatukogu külastati kohapeal aadressil Suur-Sõjamäe 44a 111 korda.

Eesti Pimedate Raamatukogu laenutuspunkt oli avatud Põhja-Eesti Pimedate Ühingu majas Tallinnas aadressil Tondi 8a. Laenutuspunktis töötas kord nädalas kaks tundi Eesti Pimedate Raamatukogu töötaja, kes võttis vastu tagastamisele kuuluvaid teavikuid ning andis välja lugejate poolt varem tellitud raamatuid. Tondi 8a laenutuspunktis registreeriti aasta jooksul 74 külastust.

2016. aastal kasvas lugejate arv 26 inimese võrra. Laenutuste üldarv oli 16693 ja see vähenes eelmise aastaga võrreldes 1345 laenutuse võrra. Mittetagastatavate heliraamatute laenutusi oli 15857, seega 1054 laenutust vähem kui 2015. aastal. Laenutuste arvu vähenemine on seotud varasemast aktiivsema Veebiraamatukogu kasutamisega.

2016. aastal oli raamatukogudevahelise laenutuse kaudu teenindatavaid asutusi 3. RVL-i teel tellis meilt heliraamatuid Tartu Emajõe Kooli raamatukogu. 2016. aastal laenasime raamatukogudevahelise laenutuse kaudu Peterburi Pimedate Raamatukogult venekeelseid punktkirjas ajakirju oma lugejate jaoks.

Raamatukogu saatis 2016. aasta jooksul valmistatud heli- ja punktkirjas teavikuid ning Pimedate Infoühingult Helikiri saadud audioraamatuid Tartu Oskar Lutsu nimelisele Linnaraamatukogule ja Pärnu Keskraamatukogule. Nendest raamatukogudest saadetakse teavikud Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogule ja Pärnu Pimedate Ühingu raamatukogule. Pimedate ühingute raamatukogude kaudu toimub teavikute laenutamine lugejatele.

2016. aastal loobus Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu Eesti Pimedate Raamatukogus trükitavast punktkirjas ajakirjast Valguse Kaja. Jõudsime kokkuleppele, et heliraamatuid saadame edaspidi 2 eksemplari asemel 1 eksemplari. Nõudluse puudumise tõttu lõpetati ka lastele suunatud heliraamatute saatmine Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogule.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab CD-del heliraamatuid nii laenutusekssemplaridena kui mittetagastatavatena. Heli ajalehti ja -ajakirju saadetakse soovijatele vaid mittetagastatavatena. Neid saadeti lugejatele posti teel 1 kord 2 nädala järel. Heli ajakirjanduse plaadile salvestati kõik 2 nädala jooksul valmistatud või saadud eestikeelsed heli ajalehed ja -ajakirjad. Venekeelsed heli ajakirjanduse plaadid saadeti lugejatele kord kuus. Mittetagastatavate heliteavikute kasutusõigus kehtib 30 päeva.

Teavikute posti teel lugejatele saatmine ja lugejatel raamatukogule tagastamine on lugejatele tasuta. Raamatukogu tasub postikulud. 2016. aastal olid postikulud 8324 €. Eesti Pimedate Raamatukogule kehtib 50% soodustus kahepoolsest postivahetusest.

4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju DAISY (Digital Accessible Information System) standardi järgi, kasutades tarkvara Plectalk Recording Software Pro.

2016. aastal osteti raamatukogu stuudiosse uued arvutid, et sisselugejatel oleksid kaasaegsed ja töökindlad tehnilised vahendid. Sellesse uuendusse panustas helindaja Henrik Veeäär.

2016. aastal valmistati 116 nimetust eesti- ja 7 nimetust venekeelseid heliraamatuid, mille originaaltundide arv oli 1549. Eestikeelseid heliraamatuid toodeti eelmise aastaga võrreldes 33 nimetust vähem, venekeelseid aga 2 nimetust vähem. 2016. aastal tehti lugejatele kättesaadavaks 95 Võrus Pimedate Infoühingus Helikiri ja Eesti Pimedate Raamatukogus digiteeritud ja restaureeritud eestikeelset heliraamatut. Heli raamatuid digiteeriti 5 nimetust vähem kui 2015. aastal, kuid restaureeritud heliraamatute originaaltunde oli 239 võrra rohkem.

Heli ajalehtede ja -ajakirjadena salvestati järgmisi väljaandeid: Eesti Naine, Elukiri, Terviseleht, 60+, Здоровье для всех. Lisaks levitati CD-del huvilistele nägemispuudega

inimeste elu kajastavaid väljaandeid Epüfon, Eesti Pimedate Liidu infolehte Valguse Kaja, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infolehte Kuukiir, Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu kohalikke saateid ning raamatukogus igakuiselt koostatavat uudiskirjanduse nimestikku Raamatututvustaja.

2016. aastal lõpetati ajakirja 30+ levitamine helisalvestisena, kuna see on internetis tasuta kättesaadav.

2016. aastal lisandus 5 uut esitajat. Eesti Pimedate Raamatukogul oli 2016. aastal 25 sisselugejat, kes salvestasid tekste nii raamatukogu studios kui kodus.

5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

2016. aastal anti Eesti Pimedate Raamatukogus välja 12 nimetust punktkirjas teavikuid eesti ja vene keeles. Täiskasvanutele ja lastele suunatud ilukirjanduse kõrval trükiti punktkirjas Eesti Pimedate Liidu infolehte Valguse Kaja.

Aasta jooksul valmistati punktkirjas materjale tellimustööna sellistele asutustele: Põhja-Eesti Pimedate Ühing, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, SA Innove, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Tallinna Puuetega Inimeste Koda, restoran Kopli, Eesti Pimedate Liit, Sotsiaalministeerium, Eesti Kunstimuuseum, Tallinna Ülikool.

2016. aastal trükiti ja jagati soovijatele 75 2017. aasta kalendrit punktkirjas.

6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

2016. aasta töi muudatusi seoses elektroonilise info vahendamisega pimedate raamatukogu lugejatele. Lõpetati e-posti teel ajalehe Terviseleht ja ajakirjade 60+, Eesti Naine, Eesti Loodus, Elukiri, Epüfon, Imeline Ajalugu, Imeline Teadus, Kodutohter, Kuukiir, Psühholoogia Sinule, Puutepunktid saatmine, kuna need on kättesaadavad Veebiraamatukogus (www.veebiraamatukogu.ee).

2016. aastal ei levitatud enam 30+ e-ajakirjana, kuna see ajakiri on internetis tasuta kättesaadav.

Alates 11. maist lõpetas Ekspress Meedia AS tasuta ligipääsu ajalehtedele Eesti Ekspress, Maaleht ja Eesti Päevaleht ning suunas lugejad digilehti kasutama. Raamatukogu jätkas e-posti teel ajalehtede Postimees ja Õhtuleht saatmist lugejatele.

Raamatukogus igakuiselt koostatavat uudiskirjanduse nimestikku Raamatututvustaja tehti elektroonilisel kujul kättesaadavaks nii e-posti teel kui Veebiraamatukogu kaudu. Aastalõpu seisuga tellis elektroonilisi väljaandeid 192 lugejat.

Eesti Pimedate Raamatukogu e-raamatute hulk kasvas 2016. aastal 22 nimetuse võrra tänu autorite ja kirjastuste annetustele. Raamatud olid Wordi-, PDF- või HTML-vormingus.

Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatel on juurdepääs elektroonilistele väljaannetele (raamatud, ajalehed, ajakirjad, Raamatututvustaja) eelkõige Veebiraamatukogu kaudu.

2016. aastal külastati Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehte 237093 korda.

7 VEEBIRAAMATUKOGU

Veebiraamatukogu on Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele loodud veebikeskkond heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade ning elektrooniliste teavikute allalaadimiseks või voogedastusena kasutamiseks.

2016. aasta lõpul sisaldas Veebiraamatukogu 3612 heli- ja elektroonilist teavikut. Veebiraamatukogu kasutajaid oli 313.

2016. aasta lõpuks oli Veebiraamatukogu allalaadimiste üldarv 53460. 2012-2015 oli see arv 25697. Seega oli 2016. aasta Veebiraamatukogu kasutamise poolest aktiivseim. Aasta jooksul oli 27763 allalaadimist.

Veebiraamatukogu võimaldab ligipääsu teavikutele sõltumata ajast ja kohast ning tänu sellele on teavikute kättesaadavus paranenud.

8 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2016. aasta aruande 5. alajaotuses.

9 TEGEVUSKAVA 2017. AASTAKS

2017. aastal

- koostöös Trumpit Solutions OÜ-ga tehakse valmis pimedate raamatukogu uus koduleht;
- jätkatakse raamatuvahetust välisriikide pimedate raamatukogudega;
- otsitakse uusi esitajaid;
- valmistatakse heliraamatuid rohkem kui 2016. aastal;
- jätkatakse vanade ja väärtuslike heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist;
- valmistatakse punktkirjas teavikuid vähemalt samas mahus kui 2016. aastal;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu tööd nägemispuudega ja düsleksiaga inimestele, eripedagoogidele, logopeedidele, raamatukogu- ja sotsiaaltöötajatele, üliõpilastele jt raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel ning meedias.

10 STATISTIKA 2005-2016

Eesti Pimedate Raamatukogu 2005-2016: lugejad, laenutused, külastused

Aasta	Lugejad	Laenutused	Külastused
2005	305	5020	1610
2006	354	5435	1567
2007	277	5694	1508
2008	355	9883	1744
2009	427	14196	1703
2010	485	14719	968
2011	537	15567	512
2012	641	15895	397
2013	688	16908	300
2014	740	16785	223
2015	768	18038	171
2016	794	16693	185

Eesti Pimedate Raamatukogu 2005-2016: heli- ja punktkirjas raamatute toodang

Aasta	Eestikeelsed heliraamatud	Venekeelsed heliraamatud	Digiteeritud ja restaureeritud heliraamatud	Punktkirjas raamatud
2005	43	7	-	43
2006	63	15	-	87
2007	64	7	23	59
2008	89	5	56	56
2009	82	11	122	56
2010	87	5	82	53
2011	82	12	32	36
2012	153	9	67	38
2013	161	13	44	27
2014	141	19	51	23
2015	149	9	100	23
2016	116	7	95	12

Eesti Pimedate Raamatukogu 2012-2016: Veebiraamatukogu kasutajad ja teavikud

Aasta	Veebiraamatukogu kasutajad	Veebiraamatukogu teavikud
2012	145	2104
2013	186	2418
2014	229	2682
2015	276	3172
2016	313	3612